

ВИСНОВОК

рецензента, кандидата педагогічних наук, доцента
Степанової Людмили Павлівни
про дисертаційне дослідження **Цянь Лу**
на тему «**Формування в майбутніх учителів музичного мистецтва**
готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку»,
подане на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність дисертаційної роботи визначає проблема закономірностей та процесів розвитку мистецької комунікації, діалогової взаємодії, формування творчої особистості засобами музичного мистецтва. Варто зауважити, що серед багатьох функцій музичного мистецтва саме комунікативна функція дає всі підстави вважати музику особливою мовою, яка через емоції може змусити людину рефлексувати над суспільним буттям та власним «Я». Тому залучити підлітків до емоційного сприйняття та розуміння музичного мистецтва є першочерговим завданням учителів музичного мистецтва.

Доцільність досліджуваної проблеми пов'язана з актуалізацією професійних вимог до особистості вчителя на сучасному етапі, серед яких на чільне місце виходить стиль взаємин на основі взаємодовіри, взаємопідтримки та взаємодопомоги, урахування суб'єктного та діалогічного підходів для розвитку потенційних можливостей кожного студента. Власне, мова йде про міжособистісну педагогічну взаємодію, що набуває все більшої актуальності в сучасному освітньому процесі.

Своєчасність дослідження зумовлена також тим, що проблема формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку ще не знайшла достатнього розгляду в науково-педагогічних дослідженнях.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет (методика формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку), мету

(розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку) та завдання дослідження. Для досягнення мети і розв'язання поставлених завдань застосовано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів.

У першому розділі дисертації розкрито поняття художньої взаємодії учасників освітнього процесу на уроках музичного мистецтва як предмет науково-теоретичного аналізу. На основі узагальнення підходів учених щодо аналізу дефініцій «взаємодія», «педагогічна взаємодія», «міжособистісна взаємодія», «спілкування», «комунікація» художню взаємодію розглянуто як процес безпосереднього або опосередкованого взаємовпливу суб'єктів (об'єктів) під час спільної художньої діяльності та художнього спілкування, результатом якого є опанування мистецьких надбань людства, «відкриття» та засвоєння загальнолюдських, національних та особистісних цінностей, формування досвіду емоційно-оцінного осягнення естетичної суті художніх творів.

На основі аналізу науково-методичної літератури також розкрито сутність і зміст поняття «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку», під якою дисертантом розуміється професійно-значуща, інтегральна особистісна якість, що визначає здатність майбутніх педагогів до колективного художнього спілкування з реалізації навчально-виховного потенціалу музичного мистецтва у процесі організаційно-комунікативної діяльності, спрямованої на творчий розвиток учнів, а також компонентну структуру означеного феномена, яку складають мотиваційний, пізнавальний, комунікативний, творчий, рефлексивний компоненти. Їхній взаємозв'язок передбачав визначення критеріїв, представлених у третьому розділі дисертації.

У другому розділі розкрито методологічні та методичні основи формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Визначення аксіологічного, культурологічного, герменевтичного, суб'єктного, діяльнісного, синергетичного методологічних підходів до формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку спирається на розуміння їх як системи теоретичного знання, що виконує роль керівних орієнтирів, засобів наукового дослідження, що визначають загальну мету й стратегію відповідної діяльності.

Заслужовують на увагу обґрунтовані принципи (особистісно-фахової орієнтації; інтегративності; спонукання до художньо-творчого самовираження; рівноправного партнерства у діалозі; позитивного емоційного контакту; принцип рефлексивності) та педагогічні умови (створення емоційно-сприятливого мистецько-освітнього середовища, спрямованого на мотивування майбутніх учителів до художньої взаємодії з учнями-підлітками; посилення інтеграції та ціннісної спрямованості змісту професійно фахово-орієнтованих дисциплін на пізнання музичного мистецтва; активізація здатності студентів до емоційно-вольової саморегуляції шляхом широкого застосування інтерактивних методів навчання; забезпечення суб'єкт-суб'єктного спілкування у художньо-творчому процесі; стимулювання студентів до самовизначення та самовдосконалення на основі оволодіння техніками рефлексивних дій.

Науковим здобутком є обґрунтування організаційно-методичної моделі формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, яка охоплює такі структурні складники: орієнтувально-цільовий, змістовно-процесуальний, контроль-результативний.

Дослідно-експериментальна робота з формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку детально представлена у **третьому розділі** дисертації.

Дисертантом визначено критерії: мотиваційно-ціннісний, пізнавально-оцінний, комунікативно-експресивний, творчо-активізаційний, рефлексивно-

коригувальний, що надали можливість з'ясувати міру мотиваційної спрямованості студентів на художню взаємодію з учнями підліткового віку; ступінь усвідомлення та засвоєння майбутніми вчителями музичного мистецтва загальних теоретико-методичних знань (в тому числі методів щодо активізації творчої організації художньої взаємодії з учнями та їх перенесення у практичну діяльність); здатність до оволодіння майбутніми вчителями групою комунікативно-експресивних умінь; ступінь розкриття їх продуктивно-творчих можливостей; здатність до регулювання власної поведінки у процесі художнього спілкування.

Визначено показники, обґрунтовано критеріально-рівневі характеристики, що відповідають високому, середньому, низькому рівням, проведено діагностику стану сформованості в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, результати якої засвідчили необхідність розробки спеціальної формувальної методики.

Розроблена поетапна формувальна методика включає спонукальний, гностичний, результативний етапи. Ефективність її застосування забезпечується шляхом застосування методів стимулювально-проєктивного, пізнавально-адаптивного, рефлексивно-результативного блоків, про що свідчить позитивна динаміка в результатах проведеного експерименту.

Заслужують на схвалення використані форми роботи з акцентом на діалогові форми взаємодії та формування ціннісних орієнтацій в учнів підліткового віку.

Потрібно відзначити наукову новизну отриманих результатів дослідження, яка полягає в тому, що вперше здійснено цілісний аналіз наукової проблеми формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку; розкрито поняття «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку», визначено його сутність, зміст та компоненту структуру. Розроблено критерії та показники, встановлено рівні

сформованості означеної професійної якості. Обґрунтовано організаційно-методичну модель та експериментально перевірено методику формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку.

Уточнено: сутність понять «художня взаємодія», «емоційно-сприятливе мистецько-освітнє середовище». Подальшого розвитку набули: теоретичні основи та практичні умови вдосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у сфері художньої комунікації.

Практичне значення дослідження полягає в розробці та впровадженні в систему підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва діагностичних засобів та науково-методичного супроводу процесу формування в них готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку. Матеріали дисертації можуть використовуватися у розробці навчальних і методичних посібників, навчальних програм, методичних рекомендацій з питань організації художньої взаємодії з учнями, а також для оновлення змісту освітніх компонентів «Вступ до спеціальності», «Методика музичного виховання», «Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво», «Інноваційні технології в мистецькій освіті», «Педагогіка мистецтва».

Результати дослідження повною мірою відображені у наукових публікаціях, додатки ілюструють зміст педагогічного експерименту. Висновки дисертації обґрунтовані й логічні, повною мірою відображаючи результати проведеного дослідження та шляхи досягнення поставленої мети і завдань, підсумовують виконану роботу і розкривають перспективи подальшого дослідження проблеми.

ВИСНОВОК. Дисертаційна робота Цянь Лун на тему «Формування в майбутніх учителів музичного мистецтва готовності до художньої взаємодії з учнями підліткового віку» є цілісним, завершеним науковим дослідженням, що за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною постановки та розв'язання досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає

вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 і може бути рекомендоване до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри хорового диригування
та теорії і методики музичної освіти
факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова

